

Hanzehogeschool Groningen

B Logopedie

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In oktober 2019 heeft een visitatiepanel van NQA de bestaande hbo-bacheloropleiding Logopedie van Hanzehogeschool Groningen bezocht. Deze opleiding kent zowel een voltijd- als een deeltijdvariant. De 'reguliere' deeltijdopleiding faseert sinds 2017 uit ten gunste van een flexibele deeltijdopleiding. In de beoordeling heeft het panel zich gericht op de voltijdopleiding en op de flexibele deeltijdopleiding. Over beide varianten spreekt het panel een **positief** oordeel uit.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor standaard 1 voor zowel de voltijd- als (flexibele) deeltijdvariant het oordeel 'voldoet'.

De bacheloropleiding Logopedie van de Hanzehogeschool Groningen wil logopedisten opleiden die de rollen van onderzoeker, ondernemer, innovator en gezondheidscoach centraal stellen en op alle aspecten van het logopedisch werkveld (stem, spraak, taal, gehoor en slikken) inzetbaar zijn en een actieve bijdrage kunnen leveren aan kennisverspreiding over het beroep en het vakgebied. Als beoogde leerresultaten van de opleiding fungeren de zeven beroepsrollen voor de logopedist en de bijbehorende kernhandelingen uit het landelijk Opleidingsprofiel Bachelor Logopedie Nederland (2017). Deze beroepsrollen en kernhandelingen zijn gelieerd aan de Dublin-descriptoren en gevalideerd door beroepsvereniging en werkveld. Het niveau, de oriëntatie en de inhoud van de beoogde leerresultaten zijn daarmee passend. Voor de flexibele deeltijdopleiding geldt dat de beoogde leerresultaten navolgbaar, maar nog niet op eenvormige wijze, vertaald zijn in eenheden van leeruitkomsten. In de komende periode wil de opleiding inzetten op breed ingestoken leeruitkomsten die beter passen bij leerwegaafhankelijk toetsen en opleiden. Het panel ondersteunt dit streven. Het waardeert dat de opleiding er, in overleg met het werkveld, voor kiest om vier van de inhoudelijke CanMEDS-rollen in het (afstudeer)programma extra te benadrukken. Deze profielkeuze ligt in lijn met gesignaleerde nationale en regionale ontwikkelingen in zorg en beroep en met de institutionele context van de opleiding. Een goede ontwikkelingsmogelijkheid voor de opleiding is om studenten mee te nemen in de visie op de toekomst van het beroep van logopedist.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor standaard 2 voor zowel de voltijd- als (flexibele) deeltijdvariant het oordeel 'voldoet'.

Het panel vindt het recent herziene vierjarige voltijdcurriculum (240 EC) en het daarvan afgeleide deeltijdcurriculum helder gestructureerd, uitdagend en *up-to-date*. In lijn met het profiel van de opleiding krijgen relevante aspecten als *healthy ageing* en ondernemerschap de nodige aandacht. Wel zou de internationale dimensie in het curriculum nog consequenter mogen worden belicht. Kennis en vaardigheden gaan in de onderwijseenheden mooi samen en het niveau ligt hoog. Onderzoeksvaardigheden zijn structureel ingebed via een doorlopende leerlijn en ook het praktijkonderwijs is goed opgebouwd. De voltijdopleiding kent een passend didactisch concept, dat gedurende de opleiding inzet op toenemende zelfsturing en afnemende docentsturing. Het onderwijs in de flexibele deeltijdopleiding is vanaf dag één vraag-gestuurd. De leeromgeving maakt het mogelijk dat studenten hun eigen tempo kiezen. De volgorde van onderwijsmodules is in principe vrij, al liepen de eerste twee lichten studenten er bij het vormgeven van hun persoonlijk leertraject wel tegenaan dat modules door een gebrek aan kritische massa maar eens

per twee jaar werden aangeboden. Met het toenemen van de studentenaantallen wordt het mogelijk om deze situatie aan te passen. Studenten van alle leerjaren en varianten kunnen profiteren van een goed systeem van studiebegeleiding, dat ook bijdraagt aan de studeerbaarheid van de opleiding. De docenten van de opleiding zijn zowel inhoudelijk als didactisch goed gekwalificeerd. Zij zijn betrokken bij hun studenten en leggen de lat voor zichzelf hoog.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor standaard 3 voor zowel de voltijd- als (flexibele) deeltijdvariant het oordeel 'voldoet'.

Over het systeem van toetsing is het panel tevreden. De opleiding heeft voldoende oog voor de vereiste validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. Bestudeerde voorbeeldtoetsen kennen een passend niveau en zijn bovendien duidelijk gericht op het verwerven van de beroepsrollen. Studenten en docenten ervaren een hoge toetsdruk, maar dit punt heeft de aandacht van de opleiding. Het verschil tussen de toetsing van de voltijdopleiding en de flexibele deeltijdopleiding is dat de laatstgenoemde variant studenten niet op niveau 1 toetst, maar direct op niveau 2 begint. Ook is het afstudeerprogramma van de flexibele deeltijdvariant meer holistisch vormgegeven dan dat van de voltijdvariant. De opleiding wil de toetsinstrumenten en methoden in de flexibele deeltijdvariant in de komende periode doorontwikkelen. Het panel ondersteunt dit streven. De beoordelingsprocedures voor eindwerken zijn naar behoren. Bachelorthesissen worden inmiddels door meerdere onafhankelijke beoordelaars bekeken. De toegekende beoordelingen zijn inzichtelijk en passend. De gremia die betrokken zijn bij de kwaliteitsborging van de toetsing en het gerealiseerde niveau vervullen hun rol naar behoren.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor standaard 4 voor zowel de voltijd- als (flexibele) deeltijdvariant het oordeel 'voldoet'.

De opleiding toetst de beroepsrollen voor de logopedist op eindniveau in de stages in jaar 3 en 4, in de bachelorthesis in jaar 4 en in de module Ondernemen in jaar 3. Voorafgaand aan de visitatie heeft het panel de verschillende eindwerken van vijftien recent afgestudeerde voltijdstudenten bekeken. Over inhoud en niveau van deze stukken is het panel positief. Studenten laten zien dat zij klaar zijn om als beginnend beroepsbeoefenaar de arbeidsmarkt te betreden. Een ontwikkelpunt is de bruikbaarheid van de bachelorthesis voor het beroepenveld. Om deze verder te vergroten kan de opleiding studenten wellicht nog meer sturen bij de onderwerpskeuze. De flexibele deeltijdopleiding kende op het moment van de visitatie nog geen afgestudeerden. Op basis van vijf bestudeerde 'tussenproducten' spreekt het panel het vertrouwen uit dat ook flexibele deeltijdstudenten in staat zijn om de leeruitkomsten te realiseren. Afgestudeerden lieten zich in een gesprek met het panel positief uit over de praktische bruikbaarheid van verworven kennis en vaardigheden. Zij vinden zonder uitzondering snel een baan die in het verlengde ligt van de opleiding.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Schets van de opleiding	9
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	11
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	15
Standaard 3 Toetsing	22
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	27
Eindoordeel over de opleiding	29
Aanbevelingen	30
Bijlagen	31
Bijlage 1 Bezoekprogramma	32
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	33

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Logopedie van de Hanzehogeschool Groningen. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd, is samengesteld door NQA, in opdracht van de Hanzehogeschool Groningen en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (september 2018) en de *NQA Handleiding opleidingsvisitaties 2019*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 29 oktober 2019. Het visitatiepanel bestond uit:
Mevrouw drs. M.E. van der List (voorzitter, domeindeskundige)
De heer F. van Nispen MEd (deskundige op het vlak van leerwegaafhankelijk opleiden)
De heer R.A. Vandevoorde MSc (domeindeskundige)
Mevrouw M. Merks (studentlid)

Mevrouw dr. F. Meijer, auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

De opleiding behoorde tot een visitatiecluster. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon als NQA en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een website ingericht en een zelfevaluatie en bijlagen ter beschikking gesteld aan het panel. Ter voorbereiding van de visitatie is een paneloverleg gepland. Dit vooroverleg heeft circa twee weken voor het visitatiebezoek plaatsgevonden. De panelleden zijn geïnstrueerd over de werkwijze via de NQA-handleiding en het NVAO-kader. Vervolgens heeft het panel de aanpak, rolverdeling en werkwijze voor het visitatiebezoek besproken. Het panel heeft gesproken over de indrukken en observaties die zijn verkregen vanuit het zelfevaluatierapport en de bijlagen. Ook zijn de meningen over de geselecteerde eindwerken gedeeld. Conform de richtlijnen van het NVAO-kader is er bij twijfel over het niveau of de beoordeling van een eindwerk een tweede panellid als lezer ingeschakeld. Informatie uit het vooroverleg is uitgewerkt naar een agenda met vraagpunten voor de bezochtdag. Waar nodig is contact opgenomen met de opleidingen om de organisatie van de bezochtdag verder te stroomlijnen.

Tijdens de bezookdag heeft het panel gesproken met diverse groepen (zie bijlage 1) en het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd. Het laatste betrof met name onderwijs- en toetsmateriaal, de online leeromgeving en notulen van verschillende commissies, zoals bijvoorbeeld examencommissie en opleidingscommissie. Aan het einde van de bezookdag is in het gehele panel alle verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel de voorlopige eindoordelen en belangrijkste bevindingen meegedeeld aan de opleiding. Na het visitatiebezoek heeft de secretaris op basis van alle informatie en de meningen van de panelleden een conceptrapportage opgesteld en voorgelegd bij alle panelleden. Daarin is ervoor gekozen om de voltijdopleiding als uitgangspunt te nemen en de eigen karakteristieken van de flexibele deeltijdopleiding per standaard in een eigen paragraaf te beschrijven. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennisgenomen van de reactie van de opleiding en waar nodig aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

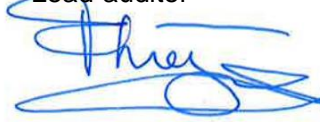
Utrecht, 19 december 2019

Panelvoorzitter

Mevrouw drs. M. van der List

Lead-auditor

Mevrouw dr. F. Meijer

Schets van de opleiding

De bacheloropleiding Logopedie is één van de zes paramedische bacheloropleidingen van de Academie voor Gezondheidsstudies (SAGZ) van de Hanzehogeschool Groningen (HG). SAGZ ziet het als haar missie om kwalitatief hoogwaardige en op gezondheid gerichte opleidingen aan te bieden, die uitgaan van *Evidence Based Practice*, een robuuste, eigen kennisbasis en gedeelde competenties. Het afleveren van hoogwaardige, empathische, duurzaam inzetbare hbo-professionals, extern gewaardeerd onderzoek en succesvolle (innovatieve) producten en diensten is een academie-breed streven. SAGZ investeert bovendien in het leggen van functionele en inhoudelijke verbindingen met partners in het werkveld, met relevante opleidingen rondom de academie en in de samenwerking tussen de eigen opleidingen. Zij heeft vijf 'standaarden' vastgesteld die iedere opleiding onderschrijft: Internationalisering, Wetenschappelijke vorming, Interprofessioneel opleiden, Ondernemerschap en Zorg&Technologie. Via deze overkoepelende thema's werken de opleidingen waar mogelijk samen. Een academie-breed managementteam (MT) maakt op organisatorisch en strategisch niveau afspraken.

Binnen SAGZ is de opleiding Logopedie met een gemiddelde instroom van honderd studenten een relatief kleine opleiding. Net als andere logopedie-opleidingen in Nederland heeft de opleiding te maken met een dalende instroom. In reactie daarop biedt de opleiding verschillende opleidingsvarianten aan. Studenten kunnen kiezen uit een voltijd- en een deeltijdvariant. Vanaf september 2017 wordt de oorspronkelijke deeltijdopleiding geleidelijk vervangen door een flexibele deeltijdopleiding. Deze maakt deel uit van het landelijk Experiment Leeruitkomsten. De laatste studenten van de reguliere variant studeren naar verwachting medio juli 2020 af, terwijl de eerste flexibele deeltijdstudenten hun opleiding in 2021 afronden. Ongeveer 20% van de instromende studenten kiest voor de (flexibele) deeltijdopleiding. De voltijd- en de (flexibele) deeltijdopleiding kennen een vergelijkbare doelstelling en curriculuminhoud. Hetzelfde docententeam is verantwoordelijk voor de verschillende varianten en deze vallen bovendien onder dezelfde examencommissie.

Vanaf 2017 herzielt de opleiding haar curriculum. Hiermee sluit zij aan bij het nieuwe landelijke opleidingsprofiel (Opleidingsprofiel Logopedist, 2017) dat gebaseerd is op de CanMEDS-rollen. In het aangepaste programma zijn de CanMEDS-rollen en de bijbehorende 'kernhandelingen' voor de logopedist leidend gemaakt. Zelf karakteriseert de opleiding de implementatie van het nieuwe opleidingsprofiel, met bijzondere aandacht voor de rollen van innovator, ondernemer en gezondheidscoach alsmede de overkoepelende rol van logopedist, als één van de meest ingrijpende ontwikkelingen van de afgelopen periode.

Binnen de academie werkt de opleiding samen met het Lectoraat Allied Health Care and Nursing (LAHC), dat een onderzoekslijn (en daaraan gekoppelde lector) heeft rond Kind, Taal & Ontwikkeling. In september 2018 is samen met onder andere het lectoraat een nieuwe minor 'Samen Innoveren' gestart. Hierin staan logopedische onderzoeksprojecten of onderzoeken met een bredere (interprofessionele) vraagstelling centraal. In het kader van een honoursminor werkt de opleiding samen met de bacheloropleiding Taalwetenschap van de faculteit Letteren van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). Deelnemende HG-studenten sorteren met het behalen van de

honours-credits voor op de RUG-master Neurolinguïstiek. Zij-instromende RUG-studenten van de master Neurolinguïstiek krijgen de mogelijkheid om (tevens) logopedist te worden.

De Groningse opleiding hecht waarde aan beleefde kleinschaligheid waarbinnen studenten zich gezien en gehoord voelen. Zij scoort hoog in de Nationale Studenten Enquête. Studenten waarderen met name de sfeer binnen de opleiding, de stage-ervaring en de groeps grootte. In 2019 heeft de opleiding in de Elsevier studiekeuzegids het predicaat ‘topopleiding’ gekregen.

Tabel administratieve gegevens

Naam opleiding in CROHO	Opleiding voor Logopedie
Type en soort	hbo; bachelor
Varianten	Voltijd / deeltijd / FLEX
Sector	Gezondheidszorg/Diagnostiek en behandeling
Graad	Bachelor of Science
Studielast	240 EC
Afstudeerspecialisatie(s)	-
Locatie(s)	Groningen
Onderwijstaal	Nederlands
ISAT code CROHO	34578
Financiering	Bekostigd
Visitatiegroep	Logopedie
Inleverdatum	1/5/2020
Bijzonder kenmerk	-
Joint programme	-

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De beoogde leerresultaten van de verschillende varianten van de bacheloropleiding Logopedie van de Hanzehogeschool Groningen zijn afgeleid van het landelijk Opleidingsprofiel Bachelor Logopedie Nederland (2017). Daarin worden zeven beroepsrollen en bijbehorende kernhandelingen voor de logopedist onderscheiden. Samen vormen de beroepsrollen en kernhandelingen de beoogde leerresultaten voor de opleiding. Voor de flexibele deeltijdopleiding geldt dat de beoogde leerresultaten navolgbaar vertaald zijn in eenheden van leeruitkomsten. De vorm waarin dat gebeurd is, is nog experimenteel. Voortschrijdend inzicht maakt dat de opleiding met name wil inzetten op breed ingestoken leeruitkomsten die beter passen bij leerwegaafhankelijk toetsen en opleiden. Nu is dat nog maar deels het geval. Het panel ondersteunt de opleiding in dit streven.

Het panel constateert dat de opleiding als één van de eerste logopedieopleidingen in Nederland het nieuwe opleidingsprofiel geïmplementeerd heeft en toekomstgericht nadenkt over haar profiel. De opleiding kiest ervoor om in haar (afstudeer)programma bijzondere aandacht te besteden aan vier van de beroepsrollen. Deze keuze is goed navolgbaar vanuit zowel de nationale als regionale context van het vakgebied. Positief is bovendien dat de profilering van zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding in overleg met het werkveld tot stand gekomen is, en dat ook het opleidingsoverstijgende lectoraat daarbij betrokken wordt. Een goede ontwikkelingsmogelijkheid is om studenten nog meer mee te nemen in de visie op de toekomst van het beroep van logopedist. Via haar afgestudeerden kan de opleiding ertoe bijdragen dat nieuwe aspecten als *shared decision making* ingang vinden in het werkveld.

De opleiding ontvangt voor deze standaard voor zowel de voltijd- als de flexibele deeltijdvariant het oordeel **voldoet**.

Onderbouwing

Beoogde leerresultaten en profiel

De bacheloropleiding Logopedie van de Hanzehogeschool Groningen stelt zich ten doel om, inspelend op maatschappelijke ontwikkelingen en veranderingen in het zorglandschap, logopedisten op te leiden die in alle aspecten van het logopedisch werkveld (stem, spraak, taal, gehoor en slikken) inzetbaar zijn en een actieve bijdrage leveren aan kennisverspreiding over het beroep en het vakgebied. Afgestudeerden van de opleiding zijn wat de opleiding betreft bij voorkeur professionals met lef, die kunnen samenwerken, innoveren, en ondernemend en onderzoekend zijn.

De Groningse opleiding baseert zich op het landelijke Beroepsprofiel Logopedist (2013) en het Opleidingsprofiel Bachelor Logopedie Nederland (2017). Het door de beroepsvereniging NVLF opgestelde landelijk beroepsprofiel beschrijft de beroepscompetenties van de logopedist. In het

landelijk opleidingsprofiel hebben de acht Nederlandse logopedieopleidingen het beroepsprofiel nader uitgewerkt aan de hand van de CanMEDS-rollen, een internationale systematiek om de rollen van verschillende zorgdeskundigen te omschrijven. De beroepsrollen voor de logopedist die het opleidingsprofiel beschrijft, zijn die van 'innovator', 'professional', 'communicator', 'samenwerker', 'gezondheidscoach' en 'ondernemer'. Daarbovenop komt de integratieve rol van 'logopedist'. De student dient volgens het opleidingsprofiel deskundigheid te verwerven op elk van de zeven rollen en de bijbehorende essentiële en kenmerkende handelingen ('kernhandelingen'). De kernhandelingen voor de zeven beroepsrollen zijn in het opleidingsprofiel volgens de Dreyfus-systematiek ingedeeld naar drie niveaus: beginnend (na het eerste jaar), geoefend (startklaar voor de stage in het derde jaar) en startbekwaam (net afgestudeerd). Daarbij wordt impliciet een link gelegd met de Dublin-descriptoren. De beroepsvereniging en de werkveldadviescommissies en alumni van de acht logopedieopleidingen hebben een adviserende en validerende rol gehad bij de totstandkoming van het opleidingsprofiel.

Het panel stelt vast dat de zeven beroepsrollen en bijbehorende kernhandelingen samen de beoogde leerresultaten van de Groningse opleiding Logopedie vormen. De beoogde leerresultaten van de opleiding kennen een passend(e) oriëntatie en niveau; de inhoud is afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied. Het panel waardeert sterk dat de Groningse opleiding als één van de eerste Nederlandse opleidingen voortvarend aan de slag is gegaan met het implementeren van het nieuwe opleidingsprofiel.

Tot tevredenheid van het panel heeft de opleiding ervoor gekozen om vier van de inhoudelijke CanMEDS-rollen een prominente plaats te geven in het (afstudeer)programma, namelijk die van gezondheidscoach, ondernemer en innovator alsmede de overkoepelende rol van logopedist. In de documentatie en gesprekken heeft de opleiding deze keuze op overtuigende wijze toegelicht. Het panel heeft begrepen dat de nadruk op de rol van gezondheidscoach is ingegeven door demografische ontwikkelingen en veranderingen die zich in het (regionale) zorglandschap aftekenen, zoals het toenemen van multimorbiditeit en het steeds complexer worden van de zorg. In reactie hierop is HG-breed gekozen voor het strategische speerpunt Healthy Ageing. In de opleiding Logopedie komt deze profilering tot uitdrukking in aandacht voor onder meer preventieve zorg en Interprofessionele Educatie (IPE). De extra nadruk op de rol van ondernemer is ingegeven door het HG- en SAGZ-speerpunt Ondernemerschap. Het panel constateert dat de opleiding dit thema breed interpreteert: vanuit de visie dat toekomstig beroepsbeoefenaren te maken krijgen met een kennisintensieve, dynamische samenleving wil de opleiding studenten aanmoedigen om een ondernemende houding en innovatieve kracht te ontwikkelen. Dit thema is daarmee ook verbonden met de extra nadruk die de opleiding op de rol van innovator legt. Voor de gemaakte profielkeuzes heeft het panel veel waardering. Deze passen duidelijk bij de opleiding en haar bredere context.

Het panel heeft vernomen dat de opleiding haar profielkeuzes heeft afgestemd met het regionale beroepenveld zoals vertegenwoordigd in de werkveldadviescommissie (WAC). Ook in bredere zin is, naar het panel vaststelt, sprake van samenwerking met de praktijk en met regionale partners. Steeds vaker krijgt deze vorm binnen een Community of Learners (CoL), waar onderzoekers, docenten, studenten en professionals uit het werkveld gezamenlijk werken aan het oplossen van problemen die men dagelijks tegenkomt in de zorg. Dit vindt het panel een mooie, innovatieve vorm om onderwijs, onderzoek en praktijk samen te brengen. Het waardeert ook dat daarbij wordt samengewerkt met het Lectoraat Allied Health Care and Nursing (LAHC), dat een onderzoekslijn

heeft rond Kind, Taal & Ontwikkeling. Tijdens de visitatie lichtte het management toe dat er binnen de HG bewust voor is gekozen om de lectoraten en onderzoekslijnen opleidingsoverstijgend, op het snijvlak van verschillende disciplines, in te richten. Daarmee werkt de hogeschool onderzoekssamenwerking van verschillende opleidingen in de hand. Dat lijkt het panel een goede opzet. Het stelt bovendien vast dat de onderzoekslijn rond Kind, Taal & Ontwikkeling directe raakvlakken heeft met de logopedie en dus van inhoudelijk nut kan zijn voor de opleiding. De bij deze onderzoekslijn betrokken lector geeft bovendien sturing aan de landelijke kennisagenda van beroepsvereniging NVLF.

Het panel ziet een mooie kans voor de opleiding om op den duur – via IWP, lectoraat en afgestudeerden – het werkveld te beïnvloeden. Door studenten mee te nemen in de mooie, toekomstgerichte visie van de opleiding, kan zij ertoe bijdragen dat vernieuwende, door het ministerie van VWS gepromote aspecten als *shared decision making* sterker ingang vinden in het werkveld.

Flexibele deeltijdopleiding

De opleiding Logopedie doet sinds 2017 (als enige logopedie-opleiding in Nederland) mee aan de OCW-pilot rond het flexibiliseren van het deeltijdonderwijs. Dit experiment maakt het studenten mogelijk om in eigen tempo een diploma of deelcertificaten te halen. De doelgroep van de flexibele deeltijdopleiding is, net als die van de reguliere deeltijdopleiding, zeer divers. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan studenten met een afgeronde mbo- of hbo-opleiding die al enige jaren werkervaring hebben en zich willen omscholen tot logopedist. Een ander deel van de instromers volgt slechts onderdelen van de opleiding. Het gaat hier bijvoorbeeld om werkenden in het onderwijs die geïnteresseerd zijn in spraaktaalontwikkeling. Dat de flexibele deeltijdopleiding zo in feite interprofessioneel opleidt, vindt het panel een sterk punt.

De flexibele deeltijdopleiding richt zich net als de voltijdopleiding op het realiseren van de CanMEDS-rollen. De route daarheen is voor flexibele deeltijdstudenten echter anders dan voor voltijdstudenten. De opleiding werkt in deze variant niet met een vast onderwijsprogramma, maar met 'leeruitkomsten'. Het onderwijs biedt verschillende wegen naar de leeruitkomsten en geeft de student mogelijkheden om de weg af te snijden. In de leeruitkomsten is uitgewerkt welke kennis en vaardigheden de student verworven moet hebben om de beoogde leerresultaten te behalen. Bij het opstellen van de leeruitkomsten van de onderwijseenheden heeft de opleiding het werkveld geraadpleegd. Net als in de voltijdopleiding zijn de leeruitkomsten gerelateerd aan kernhandelingen behorend bij de CanMEDS-rollen. Over de samenhang, representativiteit, transparantie, meetbaarheid en duurzaamheid van de leeruitkomsten oordeelt het panel in basis positief.

Toch vindt het panel dat de geformuleerde leeruitkomsten niet volledig voldoen aan de door de NVAO vastgestelde kwaliteitseisen. Het merkt op dat de leeruitkomsten deels passen bij het beoogde flexibele karakter van de opleiding, maar ook nog deels zijn geformuleerd als lesdoelen. Dit heeft er mee te maken dat een deel van de leeruitkomsten is afgeleid van de voltijdmodules. Met het format is de opleiding duidelijk nog aan het experimenteren. In de huidige formulering van de leeruitkomsten ziet het panel een zekere ongelijksoortigheid. Voor de ene module is een klein aantal vrij breed ingestoken leeruitkomsten geformuleerd, terwijl de andere module een groot aantal detaillistische leeruitkomsten kent. De opleiding is zich ervan bewust dat in het gelijktrekken van de formulering winst te behalen is. Zij wil daarbij inzetten op meer algemene

leeruitkomsten, die ruimte laten voor de eigen leerweg van studenten. Het panel is het met de opleiding eens dat een lager detailniveau beter aansluit bij de uitgangspunten van leerwegonafhankelijk opleiden en toetsen. Het beveelt aan om dit format in de komende tijd leidend te maken en zo te zorgen dat alle leeruitkomsten passen bij een flexibele deeltijdopleiding.

Het panel stelt vast dat voor de flexibele deeltijdopleiding een passend onderwijskundig concept is ontwikkeld. In het Onderwijskundig Opleidingsplan Deeltijd, dat zowel geldt voor de reguliere deeltijdopleiding als de flexibele deeltijdopleiding, is de didactische visie opgebouwd in (1) een visie op de deeltijdstudent, (2) een visie op het leren van de deeltijdstudent en (3) een visie op de docent in de deeltijdopleiding. In de didactische visie klinkt door dat van de flexibele deeltijdstudent, die vaak al wat ouder is en meer ervaring heeft, een groter zelfsturend vermogen verwacht wordt dan van de reguliere student. Onderwijs en begeleiding door docenten zijn daarop ingericht (zie verder onder Standaard 2).

In de flexibele deeltijdopleidingmodules is de intentie om de relatieve zwaarte van een studieonderdeel niet langer uit te drukken in credits (EC) maar in studiepunten. De pilot flexibilisering gaat uit van grotere samenhangende leeruitkomsten met eenheden van 30 studiepunten. Het panel constateert dat de flexibele deeltijdopleiding logopedie nog meerdere modules kent met een geringer aantal punten. Het beveelt daarom aan om, in samenhang met het op hoger niveau formuleren van leeruitkomsten, de kleinere modules te integreren en zo ook grotere eenheden van studiepunten te creëren, die beter passen bij het leerwegonafhankelijk opleiden.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding heeft haar voltijdcurriculum en daarvan afgeleide deeltijdcurriculum recent herzien om een goede aansluiting bij de CanMEDS-rollen te realiseren. Het resultaat is een goed opgebouwd, uitdagend en *up-to-date* curriculum waarin kennis en vaardigheden mooi samengaan. Relevante aspecten als *Healthy Ageing* en ondernemerschap krijgen, in lijn met het profiel van de opleiding, de nodige aandacht. Wel zou de internationale dimensie van het vakgebied in het curriculum nog consequenter mogen worden belicht. Onderzoeksvaardigheden zijn in het curriculum verweven en ook het praktijkonderwijs wordt door de jaren heen goed opgebouwd. Het didactisch concept van de voltijddopleiding zet erop in dat studenten geleidelijk zelf regie nemen over hun leerproces en voortdurend reflecteren op hun professionele identiteit. In de (flexibele) deeltijddopleiding zijn studenten van meet af aan zelf aan zet. Met de ontwikkelde leeromgeving en het aangeboden onderwijs doet deze variant recht aan het ervaringsniveau en de volwassenheid van deeltijdstudenten. Wel ervoeren de eerste twee lichtingen studenten dat zij het programma nog niet zo flexibel konden vormgeven als van tevoren was aangekondigd. Door een initieel gebrek aan kritische massa stond de vrije volgorde van modules onder druk. Tegenover deze opstartproblemen stelt de opleiding echter een hoog ambitieniveau en een vastbeslotenheid om op korte termijn verbeteringen te realiseren. Mooi is bovendien dat de ervaringen rond de flexibele deeltijddopleiding ook tot verbeteringen in de voltijddopleiding leiden, wat de verbondenheid van de beide opleidingsvarianten onderstreept. Voltijd- en deeltijddopleiding worden verzorgd door inhoudelijk en didactisch goed gekwalificeerde docenten, die de lat hoog leggen voor zichzelf. Met de daaruit voortkomende werkdruk gaat het management op verantwoorde wijze om.

De opleiding ontvangt voor deze standaard voor zowel de voltijd- als de flexibele deeltijdvariant het oordeel **voldoet**.

Onderbouwing

Opzet programma

Naar aanleiding van het vaststellen van het nieuwe opleidingsprofiel is het curriculum van de opleiding in 2017 aangepast. De zeven beroepsrollen van de logopedist en de onderliggende kernhandelingen staan aan de basis van het huidige curriculum. De opleiding kiest ervoor om de logopedische domeinen (Slik, Spraak, Stem, Taal, Gehoor etc.) in de onderwijseenheden geclusterd te behandelen. De blokken van het eerste en tweede jaar stellen steeds een aantal domeinen en beroepsrollen centraal. Volgens de opleiding is de opbouw en samenhang van het curriculum daarmee verbeterd.

Het curriculum van de voltijddopleiding Logopedie (240 EC) bestaat uit een major en een minor: in aanvulling op de hoofdrichting (major, 210 EC) volgt de student een samenhangend aanbod van keuzeonderwijs (minor, 30 EC). De major omvat naast cursorisch onderwijs een afstudeerprogramma van 63 EC. Dit bestaat uit een stage (45 EC), de bachelorthesis (15 EC) en

de module *Ondernemen in de Logopedie* (3 EC). Het panel vindt de structuur van het curriculum helder. Leerlijnen zorgen voor samenhang en een geleidelijke opbouw van kennis en vaardigheden. De theoretische leerlijn omvat basiskennis die elke logopedist nodig heeft. In de vaardighedenleerlijn worden naast algemene communicatieve vaardigheden, logopedische en therapeutische vaardigheden geoefend. In elk blok (ca. 15 EC) zit een theoretisch deel (bijvoorbeeld Articulatie en Slik, Audiologie, Neurologische Spraak-, Taal- en Slikstoornissen). Daarnaast werken studenten aan beroepsproducten waarin zij kennis en inzicht toepassen (bijvoorbeeld een behandelplan stotteren). Het panel waardeert dat de opleiding theorie en praktijk in de thematisch opgezette blokken gecombineerd aanbiedt. Uit de gesprekken bleek dat ook studenten dit als een prettige opzet ervaren. Bestudeerd cursusmateriaal laat zien dat de blokken op heldere wijze bijdragen aan het oefenen van de kernhandelingen en het realiseren van de beroepsrollen. De leeruitkomsten worden steeds uitgebreid beschreven. Een curriculummatrix maakt bovendien inzichtelijk dat alle beroepsrollen in het afstudeerprogramma op eindniveau (niveau 3) getoetst worden.

De verschillende leerjaren van de opleiding volgen elkaar wat het panel betreft op logische wijze op. In het eerste jaar ligt de nadruk op kennismaking met het vak. Studenten ontmoeten logopedisten uit verschillende werksettingen en maken kennis met cliënten in de breedte van het vak. Ook zijn studenten zelf cliënt in de binnenschoolse leerwerkplaatsen (LWP), waar de opleiding een nagenoeg beroepsechte context creëert. In het tweede studiejaar en het eerste semester gaat het oefenen in de leerwerkplaatsen een stap verder. Onder begeleiding van een docent diagnosticeren en behandelen studenten er echte cliënten, waarbij de verscheidenheid van de problematiek waarmee studenten kennismaken positief opvalt. Het tweede semester van het derde jaar en het vierde jaar staan in het teken van stages (45 EC). Tijdens de 'beroepsvoorbereidende periode' past de student onder begeleiding van een logopedist in twee verschillende werkvelden van de logopedie de kernhandelingen behorend bij de beroepsrollen toe. De stages worden gecombineerd met minoronderwijs (30 EC). Studenten kiezen tussen verbreding (een opleidingsoverstijgende minor), verdieping (een minor binnen de opleiding) of een vrij keuzepakket van onderdelen binnen en/of buiten de opleiding. De brede keuzemogelijkheden zijn wat studenten betreft een sterk punt. Zij kunnen zelf invloed uitoefenen op de volgorde van de onderdelen van het afstudeerprogramma, in combinatie met de keuze- of minorruimte van 30 EC in de tweede helft van jaar 3.

Inhoud programma

Het panel stelt vast dat de Groningse opleiding de volle breedte van het vakgebied Logopedie bestrijkt. Alle logopedische domeinen komen aan bod en studenten kunnen, tot hun eigen tevredenheid, na het afstuderen alle kanten op. Dat neemt niet weg dat de opleiding in het curriculum een aantal vakinhoudelijke accenten legt. De opleiding schenkt bijvoorbeeld al langere tijd speciale aandacht aan het pre-verbale stadium. Ook biedt Logopedie Groningen als enige logopedieopleiding in Nederland een module *Logopedie bij dementie* aan. Daarmee zijn zowel studenten die zich willen bekwamen in kinderlogopedie, als studenten die met name geïnteresseerd zijn in spraak/taal- en slikstoornissen onder senioren in Groningen op hun plek. Bestudeerd cursusmateriaal laat een stevig niveau zien. Het panel vindt dat de opleiding studenten voldoende uitdaagt en wijst in die context ook op de aangeboden honourstalentprogramma's (waaronder de honoursminor Speech and Language Pathology waarmee studenten zich kunnen voorbereiden op de masteropleiding Neurolinguïstiek van de RUG).

De in Standaard 1 beschreven profielkeuzes ziet het panel in het curriculum terug. Met name in het afstudeerprogramma ligt duidelijk nadruk op de rollen van gezondheidscoach, innovator en ondernemer. Ook in eerdere leerjaren besteedt de opleiding bijzondere aandacht aan thema's die nauw raken aan deze beroepsrollen en ontwikkelingen binnen de zorg. Aspecten van *Healthy Ageing* (preventie, screening, diagnostiek en behandeling) en ondernemerschap komen op diverse plaatsen in het curriculum aan bod. Omdat deze thema's ook SAGZ-breed prioriteit krijgen, bieden ze bovendien een goede gelegenheid tot samenwerking tussen opleidingen. Tijdens de visitatie hoorde het panel mooie voorbeelden van opleidingsoverstijgende projecten en jaarlijks terugkerende evenementen (een *interprofessional skills day*), waarmee uitwerking wordt gegeven aan het principe van Interprofessionele Educatie (IPE). Om docenten te professionaliseren op het vlak van IPE worden studiedagen georganiseerd. Met deze activiteiten komt de opleiding tegemoet aan opmerkingen van alumni en stagebegeleiders. Die gaven tijdens de visitatie aan dat studenten het moeilijk vinden om over de grenzen van de eigen discipline heen te kijken en baat hebben bij voorbereiding op het samenwerken met andere zorgverleners.

Het panel is tevreden dat SAGZ investeert in interprofessioneel opleiden. Wel hebben de huidige activiteiten op het vlak van IPE een nog wat incidenteel karakter. In de toekomst zou de opleiding volgens het panel nog structureler en explicieter mogen inzetten op IPE en multidisciplinair opleiden. Idealiter zijn de logopedisten van de toekomst niet alleen specialist in hun eigen vakgebied, maar hebben zij ook genoeg kennis van aanpalende disciplines om verbindingen te kunnen leggen (*T-shaped professionals*). Het panel heeft de indruk dat het opleidingsmanagement zich van deze noodzaak al sterk bewust is, maar dat deze op de werkvloer nog meer mag doordringen.

Beroepsvaardigheden

Het panel vindt dat de opleiding het praktijkleren zeer goed vormgeeft. Het curriculum stelt studenten in staat om op geleidelijke wijze de beroepsvaardigheden te ontwikkelen. Dit krijgt in eerste instantie vorm in de leerwerkplaatsen, waar studenten in een veilige omgeving de beroepsrollen oefenen, eerst op medestudenten en vervolgens op 'echte' cliënten. Studenten krijgen zo zicht op hun eigen rol als therapeut en ontdekken welk deel van het vakgebied hen het meest aanspreekt. Deze inzichten nemen studenten mee naar de twee opeenvolgende stages van elk een half jaar. In jaar 3 gaat het om een voltijdstage (4 dagen per week) en in jaar 4 om een deeltijdstage (2 dagen per week, zodat studenten de stage kunnen combineren met het schrijven van de bachelorthesis). Tijdens de stages, die plaatsvinden in twee van de drie werkgebieden van de logopedist (zorg, onderwijs en vrije vestiging) bouwen studenten hun beroepsvaardigheden verder uit. Uit de gesprekken bleek dat sommige studenten de stages liever al eerder in het curriculum geprogrammeerd zouden zien. Het panel kan de keuze voor de huidige timing echter goed volgen. Door de grondige voorbereiding in de eerste twee jaar kunnen studenten meer uit de stages halen en weten zij al beter welke delen van het werkveld hen aanspreken.

Het panel vindt dat de opleiding het praktijkleren zorgvuldig begeleidt. Er is veel aandacht voor het ontwikkelen van een professionele identiteit en studenten worden doorlopend gevraagd om te reflecteren op de eigen leerdoelen. Tijdens de stages wordt voorzien in terugkomdagen op school, waarop intervisie plaatsvindt. Via tussentijdse evaluaties kan waar nodig nog bijgestuurd worden. Ook buiten de stages om komen studenten in contact met vertegenwoordigers van het

werkveld, bijvoorbeeld via bedrijfsbezoeken, gastcolleges en *meet&greet*-sessies. Om het werkveld inhoudelijk betrokken te houden bij de opleiding vindt ook elk jaar een werkveldbijeenkomst met een logopedisch thema plaats. Al met al stelt het panel vast dat het praktijkleren ruim aanwezig is in de opleiding en een mooie opbouw vertoont. De faciliteiten zijn meer dan toereikend om de studenten in hun vorming tot beroepsbeoefenaar te faciliteren. Het panel vindt dit een compliment waard.

Onderzoeksvaardigheden

Tot tevredenheid van het panel is in het vernieuwde curriculum een doorlopende leerlijn rond het ontwikkelen van onderzoekend vermogen opgenomen. Onderzoeksvaardigheden krijgen daardoor meer structurele nadruk dan voorheen. De onderzoeksl leerlijn eindigt in de afstudeerfase in een Community of Learners (COL), waar studenten hun bachelorthesis (15 EC) schrijven. De opleiding vraagt studenten om hun onderwerp te laten aansluiten bij de onderzoekslijnen die in de COLs centraal zijn gesteld (Neurologische stoornissen, Meertaligheid en culturele diversiteit, Taalontwikkelingsstoornissen). Zo wordt meer eenheid in het onderzoek gerealiseerd. Een parallelle ontwikkeling is dat de opleiding toewerkt naar een bredere opvatting van afstudeeronderzoek. Naast casestudies zijn inmiddels ook andere typen onderzoek denkbaar. Dat vindt het panel positief.

Het panel constateert dat de COLs uitdrukking geven aan het streven om onderwijs, onderzoek en werkveld met elkaar te verbinden. Om het vernieuwend potentieel van de COLs te vergroten, zoeken deze waar mogelijk aansluiting bij innovatiewerkplaatsen en (verbredende) academieminoren. Ook het lectoraat LAHC is bij de COLs betrokken, onder meer als opdrachtgever van onderzoeksprojecten van studenten. Het lectoraat is daarmee in de afstudeerfase voldoende zichtbaar voor studenten. Voor de andere leerjaren geldt dat het lectoraat op relatief grote afstand van de opleiding staat. Niet alle studenten lijken zich bewust van de bezigheden van het lectoraat, al begreep het panel wel dat de lector die zich bezighoudt met Kind, Taal en Ontwikkeling zichzelf inmiddels elk jaar introduceert bij eerstejaarsstudenten. Het werkveld neemt op dit moment al deel aan de COLs, en draagt soms ook eigen onderzoeksvragen aan, maar de opleiding zou deze betrokkenheid in de toekomst nog verder willen versterken. Dit vindt het panel een mooi streven.

Internationalisering

Het zelfevaluatie rapport omschrijft internationalisering als belangrijke doelstelling voor de Hanzehogeschool. De opleiding geeft hieraan naar eigen zeggen vorm door de mobiliteit van studenten en docenten aan te moedigen, aandacht te besteden aan cultuursensitief communiceren en grensoverschrijdend logopedisch onderzoek te stimuleren. Het panel vindt dit in principe goede initiatieven, maar denkt dat internationalisering nog structureler kan worden aangepakt. Uit de gesprekken bleek dat op dit moment maar een deel van de studentenpopulatie met internationale aspecten in aanraking komt, en dan met name via internationale uitwisseling. Wat het panel betreft zou het goed zijn om internationale elementen stelselmatiger in het eigen curriculum te verwerken. Zo worden studenten zich bewust van het bestaan van verschillende visies op logopedie. Het vaker programmeren van *guest lectures* en gebruiken van buitenlandse literatuur kan dit ondersteunen. Om het opdoen van internationale ervaring laagdrempeliger te maken, kan de opleiding overwegen om studenten dichterbij huis alternatieven te bieden voor de nu vooral buiten Europa plaatsvindende buitenlandverblijven.

Didactisch concept en werkvormen

Met de vormgeving van haar onderwijs wil de opleiding studenten in staat stellen om zich te ontwikkelen tot zelfstandige, onderzoekende en ondernemende professionals. Het panel stelt met instemming vast dat docentsturing gedurende de voltijdopleiding afneemt ten gunste van sturing door de student zelf. Studenten met wie het panel sprak herkennen deze omslag in het curriculum en zijn tevreden over de geleidelijke uitwerking daarvan. De gekozen mix van werkvormen (hoorcolleges, werkgroepen, praktijklessen) vindt het panel functioneel. Met name werkgroepen en praktijklessen zijn volgens het panel voldoende studentgecentreerd en activerend. De opleiding hecht bovendien waarde aan kleinschaligheid. Zij wil studenten het gevoel geven dat zij gezien en gehoord worden. Studenten bevestigden tijdens de visitatie dat de sfeer binnen de opleiding goed is en dat studenten en docenten op een prettige manier met elkaar omgaan. Suggesties van studenten worden bovendien serieus genomen en leiden tot tastbare verbeteringen.

Studeerbaarheid en begeleiding

Uit evaluaties blijkt dat studenten de opleiding studeerbaar vinden. Van knelpunten is geen sprake, al ervaren sommige studenten de combinatie van een stage met het schrijven van de scriptie als zwaar. Studenten met wie het panel sprak bevestigden dat het haalbaar is om de opleiding binnen de daarvoor staande tijd af te ronden. Ter vergroting van de studeerbaarheid biedt de opleiding studieloopbaanbegeleiding aan. De inrichting van dit systeem vindt het panel mooi. Studenten van jaar 1 t/m 4 zijn gekoppeld aan een vaste studieloopbaanbegeleider, met wie zij gedurende de studie een vertrouwensband kunnen opbouwen. Naast geplande groepsbijeenkomsten in jaar 1 en 2 zijn er gedurende de hele opleiding individuele gesprekken. Daarin bespreken de begeleider en student de studievoortgang en plannen voor het vervolg van de studie.

Voorzieningen

Tijdens de visitatie heeft het panel de *skills labs* bezocht die gebruikt worden voor de praktijklessen en leerwerkplaatsen. Deze faciliteiten vindt het panel een zeer sterk punt van de opleiding. Studenten hebben de beschikking over een groot aantal functionele, moderne ruimtes die zijn uitgerust met logopedische en audiologische materialen, camera's en *one-way-screens*. In deze ruimtes kan de beroepspraktijk op overtuigende wijze worden nagebootst.

Docenten

Het panel oordeelt positief over de didactische en vakinhoudelijke kwaliteiten van de docenten. Alle docenten hebben een BDB en BKE behaald. Zo'n 90% is mastergeschoold en 15% van hen is gepromoveerd. Voor professionalisering van docenten bestaat naar mening van het panel voldoende aandacht. De opleiding vindt het belangrijk dat docenten regelmatig hun praktijkervaring oprissen. Een kwart van de docenten combineert een onderwijsaanstelling met werk in de beroepspraktijk en alle docenten volgen vakinhoudelijke bijscholingen. Studenten gaven aan dat zij het duidelijk merken en waarderen als docenten recente praktijkervaring hebben. Toch zijn zij ook over de andere docenten erg tevreden. Zij beschouwen hen als kundig, betrokken en benaderbaar. Studenten merken wel dat de werkdruk onder docenten hoog is. Docenten bevestigden dit, maar lieten ook weten dat zij de hoge belasting doorgaans niet als (erg) problematisch ervaren. Zij hebben plezier in hun werk, houden er een hoge kwaliteitsstandaard op na en zetten daarom graag een extra stap. Wel zouden docenten naar eigen zeggen graag meer tijd hebben om te experimenteren met onderwijsvernieuwing. Volgens

het panel lijkt dat te pleiten voor het – waar mogelijk – efficiënter spreiden van reguliere onderwijstaken. Het management is zich van deze noodzaak bewust. Het gaat naar oordeel van het panel verstandig om met de werkdrukproblematiek.

Flexibele deeltijdopleiding

Het panel stelt vast dat de curriculuminhoud van de voltijdvariant en de beide deeltijdvarianten in grote lijnen gelijk is. Het is vooral de vormgeving van de programma's die anders is. Zo wil de opleiding goed aansluiten bij de beginsituaties en levenssituaties van de verschillende doelgroepen en hen in staat stellen om op voor hen passende wijze de leeruitkomsten te behalen. Het curriculum van de flexibele deeltijdopleiding bestaat uit vier basismodules waarin logopedische kennis en vaardigheden aan bod komen (*Stem, Audiologie & Vloeïendheid, Spraak-Taal en Neurologie*, elk 25 EC). De volgorde waarin studenten deze modules volgen is in principe vrij. Flankerend aan de vier basismodules volgt de student een leerlijn Professionele Identiteit (2 modules, in totaal 20 EC). Daarnaast kunnen studenten, begeleid door hun studiecoach, een keuze maken uit facultatief aanvullend onderwijs. Dit wordt aangeboden in de vorm van 'micromodules' die voorbereiden op de verplichte onderdelen van het afstudeerprogramma (namelijk: stages in minimaal twee werkvelden, bachelorthesis en de module *Ondernemen*, 120 EC in totaal). Waar de colleges van de voltijdopleiding verspreid zijn over de gehele week, zijn deze voor de deeltijdopleiding in jaar 1 en 2 geconcentreerd op één lesdag. Tijdens het afstudeerprogramma lopen studenten gedurende in totaal anderhalf jaar twee dagen per week stage.

Het panel concludeert dat de opleiding in de inrichting van het flexibele deeltijdcurriculum haar ervaringen met de reguliere deeltijdopleiding heeft meegenomen. Deze hebben daar tot verbeteringen geleid. Helemaal 'flexibel' is deze opleidingsvariant echter nog niet. De opleiding stuit in de uitvoering van het curriculumontwerp op beperkingen. Volgens het opleidingsmanagement hebben die deels te maken met het feit dat men flexibiliseert in een cultuur die met name is ingericht op voltijdstudenten. Personeel en systemen moeten worden meegenomen in het veranderingsproces en daarbij is een zekere mate van temporisering onvermijdelijk. Een zeer reële beperking was het in de eerste jaren beperkte studentenaantal. Het panel begreep dat basismodules – om voldoende kritische massa in de collegezalen te garanderen – maar eens in de twee jaar konden worden aangeboden. Daarmee was de opleiding minder flexibel dan zij beoogde; studenten die wilden afwijken van de aangeboden volgorde konden feitelijk geen onderwijs volgen. De opleiding verwacht op dit vlak in de toekomst verbeteringen te kunnen realiseren. Met het toenemen van het studentenaantal kunnen modules met een hogere frequentie worden aangeboden. Het panel heeft begrip voor de aanloopproblemen rond de uitvoering van het onderwijs. Het vindt dat het management op een realistische, pragmatische manier met de flexibilisering omgaat, maar raadt wel aan om de ontwikkelingen in de komende periode te versnellen. De opleiding dient ervoor te zorgen dat studenten zo goed mogelijk individuele leerroutes kunnen volgen en op eigen initiatief kunnen versnellen dan wel vertragen.

De leeromgeving die de opleiding studenten aanbiedt sluit aan bij de doelen van het experiment leeruitkomsten en het daarop gebaseerde onderwijsconcept van de opleiding. Studenten kunnen zich de theorie online via Blackboard eigen maken, waardoor het contactonderwijs volledig in het teken staat van het oefenen van vaardigheden. Blackboard geeft studenten bovendien gelegenheid om met elkaar en met docenten te interacteren en vragen te stellen. Een nieuwe

werkvorm die via Blackboard wordt aangeboden, is het 'flitscollege', oftewel een kennisclip waarin een behapbaar stuk theorie wordt uitgelegd. Het panel is gecharmeerd van de mogelijkheid voor studenten om facultatief online micromodules te volgen. Mooi is wat het panel betreft ook dat de opleiding de flexibele deeltijdopleiding ziet als proeftuin voor de voltijdopleiding. Vernieuwingen die in de deeltijdopleiding hun waarde bewezen hebben, zullen – waar relevant – ook worden doorgevoerd in de voltijdopleiding.

Flexibele deeltijdstudenten voldoen, naar oordeel van het panel, aan de wettelijke instroomeisen. Voor aanvang van de studie houdt de studiecoach een intakegesprek met de student. Per jaar zijn er twee instroommomenten (september en februari). Opleiding en student maken vooraf expliciete, inhoudelijke afspraken over de invulling van het individuele opleidingstraject per eenheid van leeruitkomsten en de begeleiding daarvan door de docent. Deze worden vastgelegd in een onderwijsovereenkomst. Daarmee is volgens het panel inzichtelijk hoe de student in staat is de leeruitkomsten te realiseren. De student is bovendien duidelijk mede-eigenaar van het leerproces: er vindt regelmatig afstemming tussen student en opleiding plaats en het onderwijs doet een beroep op het zelfsturend vermogen van de student.

Een punt waarop volgens het panel nog winst behaald kan worden, is het bij instroom van studenten valideren van eerder behaalde leeruitkomsten. Het panel zou dit graag structureler ingebed zien. Het kreeg de indruk dat de opleiding meer met studenten kan meedenken over mogelijkheden om de studie te versnellen. Dit punt wordt tot tevredenheid van het panel in 2019-2020 geadresseerd binnen een hogeschool-brede pilot rond validering. De flexibele opleidingen van de hogeschool trekken in deze pilot samen op en kunnen zo van elkaar leren. Het panel waardeert dat de in de flexibele variant geen sprake is van een Bindend Studie Advies (BSA) of propedeutische fase. De opleiding doet hiermee recht aan de beoogde flexibiliteit.

De begeleiding van studenten is in handen van de studiecoach. Deze ondersteunt op een passende manier de professionele en persoonlijke ontwikkeling van de student. Zo adviseert de coach bijvoorbeeld over welke micromodules zinvol zijn bij de voorbereiding op het afstudeertraject. Per semester worden vier verplichte formatieve evaluatiemomenten ingericht. Het doel van deze momenten is dat de coach, met eventueel een andere betrokken docent, feedback geeft op het persoonlijk ontwikkelplan van de student. Onder meer op basis van deze feedback neemt de student besluiten binnen dit persoonlijke ontwikkelplan, voert hij/zij de besloten acties uit en vult hij/zij naar eigen inzichten zijn portfolio met relevante bewijsstukken. Zowel coaches als docenten zijn volgens het panel aantoonbaar competent om studenten te begeleiden. De opleiding zorgt voor passende scholing: docenten participeren bijvoorbeeld in het hogeschoolbrede versnellingstraject deeltijd-FLEX. Binnen dit traject wordt kennis en ervaring uitgewisseld op het gebied van didactiek en toetsing voor deze doelgroep. Eind november 2019 wordt het gehele team getraind in het verzorgen van volwassenonderwijs. Tijdens de visitatie bleek dat de opleiding uiteindelijk wil toegroeien naar een *dedicated team* voor de flexibele deeltijdopleiding. Vanwege de nog beperkte omvang (ca. 25-30 studenten per jaar) is dat op dit moment echter nog niet mogelijk.

De kwaliteitsborging van de flexibele deeltijdvariant is wat het panel betreft in orde. Uit een gesprek met een student van de flexibele deeltijdopleiding bleek dat de ervaringen van de eerste twee lichten studenten tot aanpassingen hebben geleid. Van het doorontwikkelen van de flexibele deeltijdvariant maakt de opleiding serieus werk.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

Als onderdeel van de curriculumvernieuwing heeft de opleiding haar systeem van toetsing aangepast. Daarbij is de hoeveelheid (deel)toetsen verminderd, de kwaliteit van toetsen verhoogd en zijn gebruikte procedures en formulieren gestroomlijnd. Over het resultaat van deze inspanningen is het panel tevreden. De toetsing is praktijkgericht en de CanMEDS-rollen klinken duidelijk door in bestudeerde toetsen. Het niveau van deze toetsen vindt het panel in orde. Studenten en docenten ervaren nog steeds een hoge toetsdruk, maar dit punt heeft de aandacht van de opleiding. Het verschil tussen de toetsing van de voltijdopleiding en de flexibele deeltijdopleiding is dat de laatstgenoemde variant studenten niet op niveau 1 toetst, maar gelijk op niveau 2 begint. Ook is het afstudeerprogramma van de flexibele deeltijdopleiding meer holistisch vormgegeven. De opleiding wil de toetsinstrumenten en methoden in de flexibele deeltijdopleiding in de komende periode doorontwikkelen. Het panel ondersteunt dit streven. Binnen het systeem van toetsing is er voldoende oog voor validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. De beoordelingsprocedures voor eindwerken zijn naar behoren en het panel kan zich vinden in de toegekende beoordelingen. De gremia die betrokken zijn bij de kwaliteitsborging van de toetsing en het gerealiseerde niveau vervullen hun rol naar behoren.

De opleiding ontvangt voor deze standaard voor zowel de voltijd- als de flexibele deeltijdvariant het oordeel **voldoet**.

Onderbouwing

Systeem van toetsing

De toetsing binnen de opleiding volgt de principes die zijn vastgelegd in het toetskader van de Hanzehogeschool Groningen. Naar oordeel van het panel heeft de opleiding de hogeschoolbrede uitgangspunten op adequate wijze uitgewerkt in het eigen, jaarlijks geactualiseerde toetsbeleid. Dit document verschaft inzicht in de totstandkoming, uitvoering en kwaliteitsborging van het toetsprogramma.

Het panel stelt vast dat de opleiding in de beschreven toetscyclus voldoende oog heeft voor de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van toetsen. Om te zorgen voor een goede aansluiting tussen de geformuleerde leeruitkomsten en de toetsing daarvan, maakt zij gebruik van toetsmatrijzen. Voor elke onderwijseenheid is een toetsmatrijs opgesteld die inzichtelijk maakt in welke mate en op welke wijze de leeruitkomsten worden getoetst. Ontwerptoetsen gaan steeds vergezeld van een antwoordmodel, een toetsinstructie voor studenten en een passende normering. Via Blackboard worden studenten geïnformeerd over wat getoetst wordt, welke beoordelingscriteria daarbij gelden en hoe zwaar elk onderdeel meetelt. Bij iedere toets wordt het vierogenprincipe toegepast, al verschilt van toets tot toets in welke fase dat gebeurt; tijdens de toetsconstructie of bij de beoordeling. Om zorg te dragen voor kwalitatief hoogstaande toetsing hebben alle docenten een basiskwalificatie examinering (BKE) behaald. Afhankelijk van de inhoud van de onderwijseenheden worden aanvullende eisen gesteld aan examinatoren

(bijvoorbeeld het gevolgd hebben van een training voor het afnemen van een criteriumgericht interview, CGI).

In het zelfevaluatie-rapport en tijdens de visitatie werd beschreven dat tegelijk met de herijking van het voltijdcurriculum ook de toetsing verbeterd en versimpeld is. De opleiding heeft geïnvesteerd in de kwaliteit van toetsen en de uniformering van procedures. Om studenten een duidelijker idee te geven van wat er van hen verlangd wordt, is er een format voor toetsbeschrijving ontwikkeld. De hoeveelheid (deel)toetsen is verminderd, maar desalniettemin ervaren docenten en studenten nog steeds een hoge toetsdruk. Het panel vernam dat de verschillende logopedische domeinen per module afzonderlijk worden afgetoetst, waardoor er sprake is van piekbelasting in de toetsweken. Ook vinden sommige studenten het veelvuldig schrijven van intervisie- en reflectieverslagen vrij tijdsintensief. De opleiding gaat, naar het panel begrepen heeft, onderzoeken welke maatregelen de ervaren toetsdruk kunnen verlagen. Volgens het panel zou zij kunnen overwegen om studenten de mogelijkheid te bieden om opdrachten ook buiten de toetsweek in te laten leveren.

De opleiding hanteert, naar het panel vaststelt, een brede mix van toetsvormen die aansluiten bij de geformuleerde leeruitkomsten. Onder de gebruikte toetsvormen zijn bijvoorbeeld mondelinge toetsen, opdrachten, performance assessments, portfolioassessments, professionele producten, schriftelijke tentamens, het eindgesprek, vaardigheidstoetsen en verslagen. In het toetsplan en de bestudeerde voorbeeldtoetsen ziet het panel duidelijk terug dat de opleiding streeft naar toetsing waarin beroepsproducten (of onderdelen daarvan) centraal staan. Veel van de toetsen zijn, tot tevredenheid van het panel, toepassingsgericht. De casuïstiek in bestudeerde voorbeeldtoetsen vindt het panel goed gekozen. Een mogelijkheid die de opleiding nog verder zou kunnen verkennen is om in de toetsing meer gebruik te maken van videomateriaal.

Het panel stelt vast dat groepswork binnen de opleiding een prominente rol speelt. Groepsopdrachten omvatten naast een groepsproduct wel altijd een onderdeel dat individueel getoetst wordt. Zo weet elke student hoe hij/zij zelf presteert. In de gesprekken gaven studenten aan dat meeliftgedrag nauwelijks een issue is. Ook zijn studenten positief over de hoeveelheid individuele *feedback* en *feed forward* die zij ontvangen. In algemene zin lieten studenten en docenten zich tijdens de gesprekken met het panel positief uit over de toetsing. Studenten bevestigden dat toetsen aansluiten op de behandelde stof en dat de beoordelingscriteria doorgaans helder zijn. Wanneer er via de vakevaluaties toch knelpunten geconstateerd worden, dan reageert de opleiding daar adequaat op.

Beoordeling eindwerken

In de beide stages (45 EC, jaar 3 of 4), de bachelorthesis (15 EC, jaar 3 of 4) en de module *Ondernemen* (3 EC, jaar 3) tonen studenten aan dat zij de beroepsrollen op eindniveau (niveau 3) beheersen. De procedure voor het beoordelen van deze eindwerken vindt het panel doelmatig. De beoordeling van de beide stages is in handen van een examiner vanuit de opleiding. De stagebegeleider heeft uitsluitend een adviserende rol, al wil de opleiding in de komende periode onderzoeken of het haalbaar is om vaste begeleiders zodanig te trainen dat zij als medebeoordelaar kunnen optreden. De toetsing van de eerste stage vindt plaats aan de hand van een criteriumgericht interview naar aanleiding van een door de student aangeleverd professioneel product. Tijdens het CGI toetst de examiner de mate van reflectie en transfer van kennis, vaardigheden en attitude op eindniveau. Na afloop schrijft de student een leerverslag dat

dient als beginsituatie voor de tweede stage. De tweede stage wordt beoordeeld middels een portfoliotoets. De examinerator controleert of de student in de (als onderdeel van de stage) opgeleverde beroepsproducten aantoont dat hij/zij de relevante beroepsrollen beheerst. Onderdeel van de beoordeling is de verantwoording die de student aflegt over de ontwikkeling die hij/zij heeft doorgemaakt sinds de eerste stage.

Beide stages worden beoordeeld via een beoordelingsformulier waarin de weging van de verschillende criteria is weergegeven. Het panel waardeert dat de beide beoordelingsformulieren als onderdeel van de curriculumherziening kritisch tegen het licht gehouden zijn. Naar aanleiding van stagebegeleiders- en studentevaluaties zijn onderdelen van het formulier aangepast. Het huidige formulier heeft een heldere opzet. Voor een door het panel bestudeerde steekproef van stagebeoordelingen geldt bovendien dat het panel akkoord gaat met de toegekende beoordelingen.

Een verschil met de beoordelingsprocedure van de stages is dat bij de beoordeling van de bachelorthesis inmiddels steeds twee beoordelaars betrokken zijn, plus de scriptiebegeleider zelf. De beide beoordelaars geven onafhankelijk van elkaar en met behulp van een door de examencommissie vastgesteld formulier een inhoudelijke beoordeling van het product. Een verbetering ten opzichte van voorgaande studie jaren is volgens het panel dat de afstudeerbegeleider niet langer het product beoordeelt; hij/zij beoordeelt in een apart formulier de onderzoekende houding van de student. Het eindcijfer bestaat voor 20% uit het cijfer voor onderzoekende houding en voor 80% uit het cijfer voor het product zelf. Wanneer de cijfers van de eerste en tweede beoordelaar 1,5 punt of meer verschillen of wanneer een van de beoordelaars een onvoldoende heeft gegeven, dan wijst de hogeschooldocent van het afstudeerprogramma een derde beoordelaar aan. Het oordeel van de derde beoordelaar overschrijft de eerdere beoordelingen.

Het gebruikte scriptiebeoordelingsformulier vindt het panel adequaat. Het stelt vast dat de criteria per 2018-2019 niet langer worden beoordeeld met 'onvoldoende', 'voldoende' of 'goed', maar met een cijfer. De hoogte daarvan wordt bepaald door de punten die de beoordelaar heeft toegekend aan de subcriteria, waarvoor tot maximaal 20 punten te vergeven zijn. Wat het panel betreft is dit een erg ruime schaal. De opleiding zou kunnen overwegen om punten in een kleinere *range* (bijvoorbeeld 0-5) te geven. Het merkt ook op dat de nieuwe systematiek wellicht inzichtelijker kan worden gemaakt voor studenten en externe beoordelaars. Docenten gaven aan dat zij intern een document hanteren dat adviseert over de puntentoeakening per criterium. Volgens het panel zou het goed zijn om deze toelichting ook met studenten te delen. Het viel bovendien op dat de bruikbaarheid voor het werkveld geen beoordelingsitem is. Om de uitkomsten van de onderzoeken beter te laten aansluiten bij de behoeften van het werkveld kan de opleiding overwegen een dergelijk criterium toe te voegen. Over de beoordelingen is het panel tevreden. Beoordelaars geven per criterium een kwalitatieve toelichting bij het door hen gegeven cijfer. In de cijfers die werden toegekend aan door het panel bestudeerde bachelorthesissen kan het panel zich vinden.

De module *Ondernemen* wordt afgesloten met een groepsopdracht, waarin ook een individuele component is opgenomen. De individuele component vindt het panel echter nog wat beperkt. Omdat het hier een eindwerk betreft, zou het aandeel van de individuele student volgens het panel beter zichtbaar mogen worden gemaakt. Tot slot suggereert het panel om de verschillende

onderdelen van het afstuderen – stages, thesis en module *Ondernemen* – tot besluit van de opleiding bij elkaar te brengen in een eindgesprek. Dit zou goed passen bij de nadruk die de opleiding gedurende de opleiding legt op het ontwikkelen van een professionele identiteit en het functioneren vanuit de verschillende beroepsrollen. De opleiding kan overwegen om het geheel van de afstudeerfase te toetsen middels de systematiek van programmatisch toetsen, om zo een nog holistischer oordeel te kunnen geven over de beginnend beroepsbeoefenaar. Dat zou aansluiten bij landelijk ingezette onderwijsvernieuwingen.

Borging

Bij de kwaliteitsborging van de toetsing en het gerealiseerde niveau van de voltijd- en (flexibele) deeltijdopleiding zijn diverse actoren en organen betrokken, waaronder de toetscommissie, de individuele examinatoren, de examencommissie en de dean van de Academie voor Gezondheidsstudies. Het panel vindt dat alle betrokkenen hun taken naar behoren vervullen.

De toetscommissie is door de examencommissie belast met de kwaliteitsverbetering van toetsing. Activiteiten die daaruit voortvloeien zijn het screenen van toetsen, het geven van verbeteradviezen op grond van enquêtes en evaluaties, en het bieden van ondersteuning aan toetsontwikkelaars. Ook heeft de toetscommissie onlangs een procedure voor kwaliteitsmonitoring ingericht die gebruik maakt van (student)blokenquêtes. Op grond hiervan worden eventuele oneffenheden gesignaleerd en (waar nodig) onder de aandacht van de examencommissie gebracht. Uit de gesprekken bleek dat dit al tot tastbare verbeteringen heeft geleid. De beoordelingsprocedure en de beoordelingsformulieren van de bachelorthesis zijn bijvoorbeeld aangescherpt. Dat vindt het panel positief.

De inhoudelijke kwaliteitscontrole van eindwerken is in eerste instantie in handen van het docententeam zelf. Elk semester participeren examinatoren in sessies waarin zij aan de hand van voorbeeldcasuïstiek (stageportfolio's, bachelorthesissen) kalibreren. Daarnaast vindt uitwisseling met zusteropleidingen plaats: docenten van de Hanzehogeschool Groningen en twee andere logopedie-opleidingen bekijken elk jaar volgens een roulerend schema een aantal eindwerken en vergelijken hun bevindingen. Bij de externe validatie zijn ook de werkveldadviescommissie en het lectoraat betrokken.

De opleiding Logopedie deelt een examencommissie met de eveneens kleinschalige SAGZ-opleiding Management in de Zorg. Deze commissie is verantwoordelijk voor het op objectieve en deskundige wijze vaststellen of studenten bij het afstuderen voldoen aan het vereiste eindniveau. De examencommissie geeft hieraan uitwerking door jaarlijks een check op de examendossiers te verrichten. Daarbij is ook de dean van de Academie voor Gezondheidsstudies betrokken. Tijdens de visitatie vertelde de voorzitter van de examencommissie dat zij samen met de dean een aantal eindwerken uitkiest die zij vervolgens beiden bekijken, waarna zij hun conclusies vergelijken. Het panel waardeert dat de dean, conform de verantwoordelijkheid waarmee het CvB van de Hanzehogeschool Groningen hem belast heeft, *hands on* meekijkt naar het gerealiseerde niveau. Wel adviseert het om waakzaam te zijn dat de vereiste onafhankelijkheid van de examencommissie hiermee niet in het gedrang komt. In haar jaarverslag zou de examencommissie uitgebreider verslag kunnen doen van de kwaliteitscheck en van de (opvolging) van daaruit voortkomende aandachtspunten.

Flexibele deeltijdopleiding

Het panel stelt vast dat de verschillen tussen de voltijdtoetsing en de toetsing van de (flexibele) deeltijdopleiding vooralsnog bescheiden zijn. De toetsen van de basismodules in de (flexibele) deeltijdopleiding zijn afgeleid van de voltijdtoetsen. Het belangrijkste onderscheid is dat de deeltijdtoetsen vanaf het begin op een hoger cognitief niveau (niveau 2) inzetten. Simpele kennisreproductie-vragen (niveau 1) zijn in de flexibele deeltijdopleiding uitsluitend onderdeel van formatieve toetsen waarmee studenten hun eigen kennis kunnen testen. Het gevolg is dat de summatieve toetsing in de deeltijdopleiding een meer gecondenseerd karakter heeft. Uit de gesprekken tijdens de visitatie bleek dat de methoden en instrumenten die de opleiding in jaar 1 en 2 toepast nog niet uitontwikkeld zijn. Een aantal toetsen zijn nog leerwegafhankelijk en passen daardoor niet bij het beoogde flexibele karakter. De opleiding wil in de komende periode toewerken naar toetsvormen die sterker recht doen aan het eigen karakter van de flexibele deeltijdopleiding. Het panel onderschrijft deze noodzaak. Het raadt aan om de flexibele deeltijdtoetsing *from scratch* vorm te geven.

De toetsing van de afstudeerfase wordt de komende periode voor het eerst uitgevoerd. Waar in de voltijdopleiding geen sprake is van een 'holistische' beoordeling van het gerealiseerde niveau, beweegt de flexibele deeltijdopleiding zich wel richting een meer integrale benadering. De beoordeling vindt in het afstudeerprogramma plaats op basis van een portfolio, waarin studenten de 'bewijzen' voor het realiseren van de beroepsrollen verzamelen. Studenten sluiten de opleiding af met een verdediging, waarin alle beroepsrollen samenkomen. Dat vindt het panel een mooie opzet. Het heeft geconstateerd dat in de tussentijdse producten beroepsproducten worden verzameld die worden beoordeeld. Het geheel aan producten wordt in een portfolio samengevoegd en middels een CGI op reflectie getoetst. De opleiding doet daarmee recht aan de diverse leeruitkomsten van de opleiding, maar zou nog kunnen insteken op een meer naar eigen keuze van de student in te vullen manier van toetsing. Het beoordelingsformulier zou daarnaast meer transparant kunnen worden vormgegeven, nu is nog onduidelijk hoe beoordeeld wordt.

Uit de gesprekken bleek dat flexibele deeltijdstudenten de 'nieuwigheid' van de toetsing binnen het experiment leeruitkomsten opmerken. Procedures zijn nog niet volledig uitgekristalliseerd en docenten zijn soms nog zoekende. Dit vindt het panel niet onoverkomelijk. De opleiding is duidelijk een lerende organisatie die voortdurend verbeteringen aanbrengt. De examencommissie is zich bewust van haar verantwoordelijkheden ten aanzien van het borgen van het eindniveau. Zij is in het kader van de versterking van de flexibiliteit en leerwegaafhankelijkheid met de opleiding in gesprek over de (didactische) keuzes die de opleiding maakt op het gebied van toetsing.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

Op grond van bestudeerde eindwerken van vijftien recente afstudeerders en een gesprek met alumni stelt het panel vast dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren. De eindwerken kennen een hoog niveau: studenten laten duidelijk zien dat zij er klaar voor zijn om als beginnend beroepsbeoefenaar de arbeidsmarkt te betreden. Een ontwikkelpunt is de bruikbaarheid van de bachelorthesis voor het beroepenveld. Om deze verder te vergroten, kan de opleiding studenten wellicht nog meer handvatten bieden bij de onderwerpskeuze. De flexibele deeltijdopleiding kende op het moment van de visitatie nog geen afgestudeerden. Op basis van vijf bestudeerde 'tussenproducten' spreekt het panel het vertrouwen uit dat ook flexibele deeltijdstudenten in staat zijn om de leeruitkomsten te realiseren. Afgestudeerden van de voltijdopleiding lieten zich in een gesprek met het panel positief uit over de praktische bruikbaarheid van verworven kennis en vaardigheden. Zij vinden zonder uitzondering snel een baan die in het verlengde ligt van de opleiding.

De opleiding ontvangt voor deze standaard voor zowel de voltijd- als de flexibele deeltijdvariant het oordeel **voldoet**.

Onderbouwing

Eindwerken

De opleiding toetst de beroepsrollen voor de logopedist op eindniveau in de stages in jaar 3 en 4 (samenwerker, professional, gezondheidscoach, communicator, logopedist), in de bachelorthesis in jaar 4 (innovator) en in de module Ondernemen in jaar 3 (ondernemer). Dat de opleiding kiest voor een grote eindfase (63 EC) vindt het panel positief. Dit geeft studenten ruime gelegenheid om alle CanMEDS-rollen op eindniveau aan te tonen.

Voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het panel de verschillende eindwerken van vijftien recent afgestudeerden bekeken. Het niveau van deze stukken vindt het panel hoog. Studenten laten duidelijk zien dat zij er klaar voor zijn om als beginnend beroepsbeoefenaar de arbeidsmarkt te betreden. Zij zijn goed in staat om te reflecteren op hun professionele identiteit en leveren adequate beroepsproducten op. Over het onderzoekend vermogen van studenten is het panel ook tevreden. De eindwerken hebben een heldere opbouw met zinnige vraagstellingen die goed worden ingebed in de bestaande (wetenschappelijke) literatuur. Studenten laten een kritische houding zien in het uitvoeren van het onderzoek. Zij kiezen geschikte onderzoeksmethodes en trekken juiste conclusies. Bovendien zag het panel dat studenten de bereikte resultaten ook weer relateren aan de literatuur en zo een bijdrage leveren aan het debat.

Voor een aantal van de bestudeerde thesissen geldt dat conclusies en aanbevelingen bruikbaar zijn voor het werkveld. Het viel het panel echter ook op dat de bestudeerde onderwerpen soms wat 'gezocht' zijn en minimale raakvlakken hebben met de logopedie. In een paar thesissen is het onderzoek verricht bij een doelgroep die niet direct gerelateerd is aan de logopedie. Alleen in de

aanbeveling wordt een summier link gelegd met de eigen beroepspraktijk. Studenten vinden het, zoals ook uit de gesprekken bleek, lastig om een voor de beroepspraktijk bruikbaar onderwerp te vinden. Volgens docenten en stagebegeleiders missen zij nog de *helicopter view* die nodig is om het hele veld te overzien en behoeftes te identificeren. De opleiding speelt hierop sinds kort in door met drie onderzoeklijnen richting te geven aan de COLs. Dat vindt het panel een goede stap richting meer profilering op onderzoeksgebied. Naar oordeel van het panel ligt het ook voor de hand om het lectoraat een prominentere rol te geven in het aandragen van geschikte (clusters van) onderwerpen voor bachelorthesissen. Mogelijkheden voor de verdere stroomlijning van het onderzoek zijn bijvoorbeeld om studenten in groepjes elk een deelaspect van een groter thema te laten bestuderen, of hen te laten voortborduren op onderzoek dat al eerder binnen dezelfde COL is uitgevoerd. Idealiter vloeit daaruit voortkomende kennis vervolgens terug naar het curriculum en naar de beroepspraktijk.

Positie van alumni

Uit het zelfevaluatie rapport en een gesprek met alumni bleek dat recent afgestudeerden doorgaans snel een passende baan vinden. De opleiding signaleert dat er landelijk een tekort is aan logopedisten, met name in de vrijevestigde sector waar de startsalarissen laag zijn. Alumni zijn, naar het panel vaststelt, van mening dat de opleiding hen goed heeft voorbereid op wat er in het werkveld van hen gevraagd wordt. Inhoud en niveau van de opleiding sluiten aan bij het functieniveau en de functierichting. Vertegenwoordigers van het werkveld gaven tijdens de visitatie aan dat zij de praktijkvaardigheden van Groningse studenten sterk ontwikkeld vinden ten opzichte van die van studenten van andere hogescholen. Ook merken zij op dat stagiairs een al vrij goed ontwikkelde organisatiesensitiviteit hebben en zich ondernemend opstellen. Dit laat wat het panel betreft zien dat de Groningse nadruk op de rol van ondernemer zijn vruchten afwerpt.

Een punt waaraan de opleiding nog wil werken is het versterken van het alumni beleid. Het panel juicht toe dat de opleiding afgestudeerden, in het kader van kwaliteitszorg en als radar voor actuele beroepsontwikkelingen, nauwer gaat betrekken bij de opleiding.

Flexibele deeltijdopleiding

Op het moment van de visitatie waren er nog geen eindwerken van studenten van de flexibele deeltijdopleiding beschikbaar; studenten uit deze variant studeren op zijn vroegst in juli 2021 af. Voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het panel daarom 'tussenproducten' bekeken van de (volledige) eerste lichting deeltijdstudenten. Het gaat om vijf eindportfolio's behorend bij de module *Professionele Identiteit in uitvoering*. Vier daarvan waren door de opleiding beoordeeld met een voldoende en één met een onvoldoende. Over niveau en inhoud van de als voldoende beoordeelde stukken is het panel tevreden. Deze portfolio's laten zien dat studenten de leeruitkomsten voor de bijbehorende module realiseren.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel voltijd	Oordeel flexibele deeltijd
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	voldoet	voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	voldoet	voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	voldoet	voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	voldoet	voldoet

Het enthousiasme en de voortvarendheid waarmee de Groningse opleiding het nieuwe opleidingsprofiel overgenomen en in haar curriculum doorgevoerd heeft, maken een zeer positieve indruk op het panel. De Hanzehogeschool biedt een opleiding logopedie aan die de blik stevig vooruit gericht heeft en nauw aansluit bij landelijke en regionale ontwikkelingen in de zorg. Zo denkt de opleiding bijvoorbeeld goed na over, en speelt adequaat in op, het afnemend studentenaantal en de krimp in de regio. De onderwijsleeromgeving die de opleiding studenten aanbiedt zorgt voor een rijke leerervaring. Speciale vermelding verdienen de *state of the art* leerwerkplaatsen waar studenten de logopedische vaardigheden leren. Afgestudeerden van de opleiding worden in het werkveld gewaardeerd om hun praktijkgerichte, ondernemende en onderzoekende houding.

Het panel is ervan overtuigd dat de basiskwaliteit in alle opleidingsvarianten gegarandeerd is. De flexibilisering van de deeltijdopleiding is nog niet voltooid, wat gezien de nieuwheid van het experiment begrijpelijk is. Het panel raadt de opleiding aan om in de komende periode stevig in te zetten op een volledig leerwegaafhankelijk curriculum en toetsprogramma.

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO.

Op basis van het oordeel 'voldoet' voor alle vier de standaarden, komt het panel tot het oordeel 'positief' voor zowel de voltijd- als de flexibele deeltijdvariant van de bestaande hbo-bacheloropleiding Logopedie van Hanzehogeschool Groningen.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 1

- Het panel adviseert het management om de vooruitstrevende visie op de toekomst van het beroep van logopedist onder het team van de opleiding te verspreiden en ook de student hiervan deelgenoot te maken.
- Het panel dringt erop aan om de opzet van de flexibele deeltijdopleiding meer dan nu het geval is vorm te geven volgens de uitgangspunten van het Experiment Leeruitkomsten. Dat betekent dat leeruitkomsten allemaal leerwegaafhankelijk (en liefst volgens eenzelfde format) worden geformuleerd.

Standaard 2

- Het panel raadt aan om internationalisering ook dichterbij huis te zoeken, bijvoorbeeld door een *preferred partnership* met een andere Europese instelling aan te gaan, waarmee zowel op docent- als studentniveau intensief samengewerkt kan worden.
- Het panel vraagt de opleiding om mogelijk te maken dat studenten de modules van de flexibele deeltijdopleiding in een zelfgekozen volgorde kunnen volgen. Eerder verworven leeruitkomsten door opleidingen en/of werkervaring verdienen erkenning en validatie.

Standaard 3

- Het panel adviseert de opleiding om aandacht te blijven besteden aan het verder verminderen van de toetsdruk, zowel voor studenten als docenten, waarbij er ook voor gezorgd wordt dat er niet te veel papierwerk op de schouders van de studenten rust tijdens de stages.
- Het panel raadt aan om in de flexibele deeltijdopleiding toe te werken naar volledig leerwegaafhankelijke toetsing.
- Het panel geeft de examencommissie in overweging om jaarlijks een zelfstandig onderzoek naar het niveau van de eindwerken uit te voeren.

Standaard 4

- Het panel adviseert om de bruikbaarheid voor de beroepspraktijk in de bachelorthesis te bevorderen. Het ligt voor de hand om het lectoraat een prominentere rol te geven in het aandragen van geschikte (clusters van) onderwerpen voor bachelorthesissen. Ook kan gedacht worden aan een andere, minder traditionele vorm van het eindproduct.

Bijlagen

Bijlage 1 Bezoekprogramma

8:30-8:40	Ontvangst panel
8:40-9:00	Presentatie
9:00-10:30	Materiaalbestudering en voorbereiding panel
10:30-11:00	Gesprek studenten
11:00-11:30	Rondleiding
11:30-12:30	Gesprek beoogde leerresultaten en onderwijsleeromgeving (<i>studenten, docenten</i>)
12:30-13:15	Overleg panel en lunch
13:15-14:00	Gesprek toetsing en kwaliteitsborging (<i>examencommissie, opleidingscommissie, toetscommissie, lector, curriculumcommissie, beleidsmedewerker kwaliteitszorg</i>)
14:00-14:10	Overleg panel
14:10-15:10	Gesprek gerealiseerde leerresultaten (<i>alumni, stagebegeleiders, WAC</i>)
15:10-15:20	Overleg panel
15:20-16:20	Gesprek opleidingsmanagement
16:20-17:05	Beoordelingsoverleg panel
17:05-17:20	Laatste gesprek opleidingsmanagement en terugkoppeling bevindingen
17:20-17:50	Terugkoppeling aan alle betrokkenen

Bijlage 2 Bestudeerde documenten

Standaardbijlagen

Jaarverslag examencommissie Logopedie (2017/2018)
Lijst van afgestudeerden 2017/2018 en 2018/2019
Lijst van medewerkers
Toetsbeleid Opleiding Logopedie (2019)
Onderwijs- en examenregeling (2019-2020 VT)
Onderwijs- en examenregeling (2019-2020 DT)
Onderwijs- en examenregeling (2019-2020 FLEX DT)

Extra bijlagen

Opleidingsprofiel Logopedie (2017)
Beroepsprofiel voor Logopedisten (2013)
Preambule opleiding Logopedie (2019)
Addendum bij preambule LOOL (2019)
Onderwijskundig Opleidingsplan VT (2019)
Onderwijskundig Opleidingsplan DT (2017)
Beleidsplan Internationalisering (2019)
Verankering Onderzoek in Onderwijs
Verankering Ondernemerschap Logopedie (2017)
Boekenlijst (2019/2020)
Studiehandleiding bachelorthesis (2017/2018)
Beoordelingsformulier bachelorthesis (2017/2018)
Beoordelingsformulier bachelorthesis (2018/2019)
Studiehandleiding beide stages VT (2017/2018)
Studiehandleiding stage 30EC stage DT (2017/2018)
Studiehandleiding stage 15EC stage DT (2017/2018)
Stagehandleiding voor stagebegeleiders (2018/2019)
Stage tussen-eindevaluatie stagebegeleider (2018/2019)
Stagebeoordelingsformulier eerste stage (2018/2019)
Stagebeoordelingsformulier tweede stage (2018/2019)
Studiehandleiding Ondernemen (2017/2018)
Beoordelingsformulier Ondernemen (2018/2019)